

KVR af Ursin Anne(VM)

11.06.2020

Asia

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi vakavaraisuustukivälineestä ja asetuksen (EU) n:o 1017/2015 muuttamisesta (Solvency Support Instrument)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

E 64/2020 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkisti ehdotuksen vakavaraisuustukivälineen (Solvency Support Instrument) perustamisesta 29.5. 2020. Se on osa komission 27.5.-2.6.2020 ehdottamaa kokonaispakettia EU:n elpymissuunnitelmaksi, jonka tavoitteena on tukea koronaviruksen jälkeistä talouksien uudelleen käynnistämistä ja Euroopan elpymistä.

Komissio esitteli vakavaraisuustukivälinettä koskevan ehdotuksensa ensimmäisen kerran 3.6. 2020 neuvoston finanssineuvosten työryhmässä sekä 12.6. 2020 pysyvien edustajien komiteassa. Ehdotuksen tarkempi käsittely neuvoston työryhmässä alkaa todennäköisesti vasta sen jälkeen kuin vuosien 2021-2027 rahoituskehysten ja elpymissuunnitelman muodostamasta kokonaisuudesta on saavutettu sopu päämiestasolla.

Useimmissa jäsenvaltioissa kansallisten kantojen muodostaminen on vielä kesken.

Suomen kanta

Valtioneuvosto on linjannut kantoja komission ehdottamaan elpymiskokonaisuuteen 4.6.2020 annetussa selvityksessä (E 64/2020).

Ohessa tarkennetaan kannanmuodostusta komission ehdottamaan elpymiskokonaisuuteen liittyvästä ehdotuksesta vakavaraisuustukivälineen perustamiseksi

Komission ehdotusten rahoituksen mitoitukseen ja rahoituksen luonteeseen otetaan erikseen kantaa osana rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta.

Suomi pitää tärkeänä komissio pyrkimystä tukea eurooppalaisten yritysten vakavaraisuutta, jotta elinkelpoiset eurooppalaiset yritykset selviäisivät koronapandemian aiheuttaman talouden pysähdystilan yli kohti talouden elpymistä. Vakavaraisuustukivälineen yksi keskeinen tavoite on myös saada yrityksille lisää yksityistä rahoitusta; Suomi korostaa yksityisten sijoittajien keskeistä merkitystä investointien vauhdittamisessa.

Suomi painottaa, että komission ehdottaman uuden rahoitusinstrumentin tulee olla luonteeltaan väliaikainen. Suomi ymmärtää, että nopean tuen tarve edellyttää joustavuutta, mutta pitää ongelmallisena, että ehdotuksessa ei piirretä askelmerkkejä

vakavaraisuustuen purkamiseen, kun olosuhteet niin aikanaan sallivat. Lisäksi sisämarkkinoiden tehokkaan ja tasapuolisen toiminnan kannalta on tärkeää varmistaa, että tukea ei kohdenneta kroonisista talousvaikeuksista kärsiville yrityksille.

Suomi pitää järkevänä, että tukea kohdennetaan taloudellisesti vahvoihin kestävyysperusteisiin sitä eniten tarvitseville, mutta erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että tuki ei kanavoidu yksinomaan tietyille talouden sektoreille tai yksinomaan tiettyihin maihin. Rahoituksessa tulisi ottaa johdonmukaisesti huomioon ilmastoneutraalisuustavoitteen toteuttaminen. Samoin tulee kiinnittää huomiota siihen, että koronavirüs on edennyt Euroopassa eritahtisesti.

Muutettua rahoituskehys ehdotusta vuosille 2021-2027 (MFF+) ja ehdotusta uudeksi elpymisvälineeksi tarkastellaan ja linjataan erikseen ehdotuksia koskevassa valtioneuvoston kirjjeessä E 64/2020 vp.

Pääasiallinen sisältö

Tausta ja tavoite

Koronakriisin myötä monet eurooppalaiset yritykset ovat ajautuneet vakavaraisuusongelmiin. Kriisin pitkittyessä ongelmat syvenevät ja talouden toiminnan pysähdystilan vaikutukset voivat haitata eri sektoreiden yritystoimintaa vielä pitkään akuutin kriisin jälkeen, mikä on omiaan lisäämään taloudellisia eroja niin jäsenmaiden välillä kuin maiden sisällä. Komissio arvioi, että tämän hetken näkymien mukaan yritysten rahoitustarve on 720 miljardia euroa. Jos kuitenkin talouden mittavia rajoituksia jatketaan pitkään tai talouden laajat rajoitukset pitää jatkossa saattaa voimaan uudelleen, jäsenmaiden kansantulo voi komission arvion mukaan laskea 15,5 prosenttia vuonna 2020. Silloin rahoitustarve voi nousta 1,2 biljoonaan euroon.

Pääoman riittämättömyys vaihtelee taloussektoreittain ja alueittain. Eroja on myös teollisuuden ja talouden rakenteissa jäsenmaiden välillä. Tällä on merkittäviä vaikutuksia EU:n sisämarkkinoiden toimintaan. Yleisesti voidaan todeta, että useimmilla eurooppalaisilla yrityksillä on sisämarkkinoilla runsaasti monimutkaisia ja keskinäisriippuvaisia tuotantoketjuja. Lisäksi kapasiteetti tukea yrityksiä valtionavulla on hyvin erilainen eri jäsenmaissa. Komissio haluaa tukea eurooppalaisten yritysten vakavaraisuutta ja komission mukaan vakavaraisuustukiväline vähentää odotettavissa olevia vääristymiä EU:n sisämarkkinoilla.

Komission ehdottama uusi rahoitusinstrumentti on luonteeltaan väliaikainen. Vakavaraisuustuki-välineen rahoitusikkunasta yritykset voivat saada oman pääoman ehtoista rahoitusta vuoden 2024 loppuun asti. Euroopan investointipankki (EIP) sekä Euroopan investointirahasto (EIR) voivat tehdä investointipäätöksiä vuoden 2026 loppuun asti. Tarkoitus on auttaa muuten elinkelpoisia yrityksiä selviämään koronavirüs yli. Tavoitteena on myös saada yrityksille lisää yksityistä rahoitusta. Komissio arvioi, että vakavaraisuuden tukiväline voi auttaa liikkeelle yhteensä 300 miljardin euron investoinnit.

Vakavaraisuustukiväline on osa komission ehdottamaa 750 miljardin euron ”Seuraavan sukupolven EU”- rahoituspaketia, joka on EU:n vastaus koronavirüsiin.

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Komissio ehdotta, että EIP:n hallinnoimaan Euroopan strategisten investointien rahastoon (ESIR) perustetaan uusi rahoitusikkuna, jolle myönnetään takaus EU:n budjetista. Komission ehdotuksen mukaan ESIR-takauksia kasvatetaan 26 miljardista eurosta 92,4 miljardiin euroon. EIP-ryhmä tulee käyttämään takausta pääosin välittäjäpankkien ja –rahoittajien kautta, myöntämällä takauksia tai rahoitusta pääomarahastoille, erillisyhtiöille (SPV, special purpose vehicle), investointiyhteenliittymille (investment platform), kansallisille erityisrahoituslaitoksille ja kun se nähdään tarkoituksenmukaiseksi, myös suorana yritysrahoituksena tai muuna järjestelynä.

Rahoitusikkuna on avoin kaikille jäsenmaille ja sektoreille, jotka on määritelty ESIR-asetuksessa. Samoin rahoitusikkunan hallinnossa seurataan sääntöjä, joista on sovittu ESIR-asetuksen yhteydessä. Takausten käytöstä tehdyt ehdotukset edellyttävät investointikomitean hyväksynnän. Investointikomitean jäseninä ovat ESIR:n toimitusjohtaja sekä kuusi riippumatonta markkina-asiantuntijaa. Euroopan investointirahaston hankkeiden kohdalla investointikomiteaa konsultoidaan. Komission ja EIP:n edustajista muodostuva johtoryhmä hyväksyy hankkeet, joten jäsenmaille ei ole roolia tässä päätöksenteossa. ESIR-asetuksesta on informoitu eduskuntaa U-kirjeellä helmikuussa 2015 (U 46/2014 vp).

Kuten ESIR-asetuksessa, komissio ehdotta, että rahoitettaviin hankkeisiin ei sovellettaisi maantieteellisiä eikä alakohtaisia kiintiöitä. Sen sijaan ESIR:n johtokunta voisi päättää vakavaraisuutta tukevassa rahoitusikkunassa hankkeille myönnettävissä takauksissa tietyt rajat, joiden puitteissa estetään takuiden liiallinen maantieteellinen keskittyminen. Tämä tapahtuisi rahoitusikkunan toiminnasta päätettyjen periaatteiden mukaisesti, jossa huomioidaan, että rahoitus kohdentuu sitä eniten tarvitseville yrityksille. Näitä rajoja voitaisi myöhemmin tarpeen mukaan muuttaa.

Komissio korostaa, että tarkoitus on tukea elinkelpoisia yrityksiä, jotka ovat kärsineet taloudellisesti eniten korona-kriisistä ja missä jäsenmaiden mahdollisuudet tukea yrityksiä valtiontuilla ovat heikoimmat. Komission esityksen mukaan tarkoitus on tukea vihreää taloutta, digitalisaatiota, tukea rajoja ylittävää taloudellista toimintaa, sosiaalista ulottuvuutta ja taloudellisten erojen vähentämistä EU:ssa.

Jäsenmaat voivat perustaa erillisyhtiöitä, jotka voivat saada tukea uudesta rahoitusikkunasta. Jäsenmaat voivat tehdä investointeja yhdessä EIP-ryhmän kanssa erikseen tai kansallisen erityisrahoituslaitosten kautta sekä helpottaa investointirahastojen ja erillisyhtiöiden perustamista.

Komission ehdotuksen mukaan tarkoitus on tukea yrityksiä kaupallisin ehdoin tai vaihtoehtoisesti valtionavusta laadittujen väliaikaisten poikkeussääntöjen linjan mukaisesti, missä määritellään rahoitukselle hinta sekä irtautumissuunnitelma. Rahoituksen käytössä noudatetaan EIP:n ja EIR:n sääntöjä ja standardeja. Komission mukaan näin varmistetaan rahoituksen lisäisyys ja estetään kilpailun mahdollinen vääristyminen.

Komission ehdotuksessa mainitaan myös kaavailtu EIR:n pääomankorotus, johon komissio haluaa varata 480 miljoonaa euroa monivuotisessa rahoituskehityksessä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksella on sama oikeusperusta kuin ESIR-asetuksessa eli Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) art. 172, art. 173, art. 175 artiklan 3 kohta ja art. 182. Siihen sovelletaan tavanomaista lainsäätämisyjärjestystä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asian käsittelystä Euroopan parlamentissa ei toistaiseksi ole tietoa.

Kansallinen valmistelu

Jaosto 1 kirjallinen menettely 11.6.2020

MFF-johtoryhmä 12.6.2020

EU-ministerivaliokunta 17.6.2020.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 59 a §:n perusteella valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Komissio ehdotta, että EIP:n hallinnoimaan Euroopan strategisten investointien rahastoon (ESIR) perustetaan uusi rahoitusikkuna, jolle myönnetään takaus EU:n budjetista. Komission ehdotuksen mukaan ESIR-takauksia kasvatetaan 26 miljardista eurosta 92,4 miljardiin euroon. Hankkeiden korkean riskipitoisuuden takia rahastoon suoritettavien maksujen ja unionin yhteenlaskettujen takuovelvoitteiden suhde on 50%. Kun takauksia kasvatetaan 66,4 miljardilla eurolla, takuurahastoon kanavoidaan 33,2 miljardia euroa. Tämä tarkoittaa, että EU:n takuurahaston rahastointiaste nousee 45,5 prosenttiin takausten kokonaismäärästä ja ESIR-takuurahaston kokonaismäärä nousee 42,3 miljardiin euroon. Takuurahaston avulla suojattaisiin EU:n talousaviota ESIR-hankkeille myönnettyistä takauksista mahdollisesti aiheutuvilta tappioilta.

Komissio arvioi, että tarvitaan 100 miljoonaa euroa uuden rahoitusikkunan aiheuttamien kustannusten kattamiseen. Näistä kuluista osa aiheutuu neuvonnasta ja teknisestä avusta, jota tarjotaan yritysten viherryttämiseen sekä digitaalisiin uudistuksiin. Lisäksi komissio esittää, että EIR:n pää-omakorotukseen kohdennetaan 480 miljoonaa euroa komission omistussuuden pitämiseksi nykyisellä tasolla.

Komission ehdotuksen mukaan vakavaraisuuden tukivälineeseen (sisältäen takuurahaston, tukivälineen kulut sekä EIR:n pääomakorotuksen) tarvittavat varat rahoitetaan nostamalla 2014-2020 katto (5,5 miljardia euroa) sekä komission ehdottamasta elvytysrahastosta (26 miljardia euroa).

Komission ehdotukset vakavaraisuuden tukivälineestä, InvestEU:n kasvattamisesta ja uudesta strategisesta instrumentista sekä oikeudenmukaisen siirtymämekanismin julkisen sektorin lainajärjestelystä tulevat toteutuessaan vaikuttamaan EIP:n pääoman riittävyyteen. On erittäin todennäköistä, että EIP:n pääomaa joudutaan kasvattamaan, jotta pankki pystyisi toimeenpanemaan kyseiset rahoitusinstrumentit. Tässä vaiheessa on kuitenkin enneaikaista arvioida mahdollisen pääomakorotuksen määrää, koska pankki ei

ole vielä kyennyt analysoimaan ja arvioimaan komission ehdotusten vaikutusta pankin liiketoimintaan ja pääoman riittävyyteen. Suomen osuus EIP:n pääomasta on 1,48 prosenttia.

Komissio antoi 28.5.2020 myös kuluvaan rahoituskehyskauteen koskevan muutosehdotuksen toisin sanoen vuosia 2014–2020 koskevan monivuotisen rahoituskehysten vahvistamisesta annetun neuvoston asetuksen (EU, Euratom) n:o 1311/2013 koskevan muutosehdotuksen (COM (2020) 446 final). Siinä komissio ehdottaa kuluvaan kauden sitoumusten nostamista 11,5 miljardilla eurolla koronakriisin rahoitustarpeiden vuoksi. Komissio antoi 3.6.2020 lisätalousarvion 6/2020 (COM(2020) 423 final), joka liittyy samaan asiaan. Niistä informoidaan eduskuntaa erikseen valtioneuvoston U-kirjelmällä.

Taloudelliset vaikutukset tulevat riippumaan elpymisvälineen perustamisesta, koosta sekä EU:n tulevasta rahoituskehyksestä saavutettavasta sovusta.

Suomalaiset yritykset ovat kyenneet hyödyntämään EIP-ryhmän rahoitusta suhteellisen hyvin. EIP:n ESIR-rahoitusta on hyväksytty Suomeen marraskuuhun 2019 mennessä 2,1 miljardia euroa, jonka käynnistämät odotetut kokonaisinvestoinnit ovat 8,8 miljardia euroa. Suhteessa BKT:en Suomi on hyötynyt ohjelmasta 8. eniten Euroopassa.

Uuden vakavaraisuustukivälineen käyttöä Suomessa on vielä vaikea ennakoida. On odotettavissa, että suomalaiset yritykset tulevat hyötymään myös yleiseurooppalaisen takuurahaston tuella myönnettävästä rahoituksesta, jolla pyritään ensisijaisesti lieventämään koronapandemiasta kärsineitä pk- ja midcap-yrityksiä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

KOM(2020) 404 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KVR, finanssineuvos Anne af Ursin, p. 0295 530 058
etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0991

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
